

Эхэ найхан нютагаа эд хамта мандуулаа!

БУРЯДАД ҮНЭН

1921 оной
декабриин 21-нээ
гарана

Бүгэдэ
арадай
газетэ

1996
СЕНТЯБРИИН
5
Намарай эхин улаан
бишэн
харын 23
ЧЕТВЕРГ
гарагай 5
№169 (19509)
Газетын сэн
хэлсээтэ.

ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМДА - ХАМТЫН ХҮСӨӨР

М. СЕМЁНОВ,

Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ, Россин Федерациин
Федеральна Суглаанай Федерациин Соведай гэшүүн

Буряад Республикын Арадай Хурал хүдэлмэрлэж эхилдээр хоёр жэл болобо.

Арадай Хурал - Буряад Республикын парламент Конституциин ёһоор дүрбэн жэлэй болзороор хунгагадаг юм. Тэрэ болзоройногтоо тахадьень дабажа гарабабди.

Арадай Хурал ехэ шуугагуйгоор, шанга шанга үгэ хэлмэгүйгөөр, юрын лэ эрхэ байдалда ажал ябуулгаяа эхилдэн юм гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Гол шухалань гэхэдэ, хүдэлмэрингөө түрүүшын алхамай дүнгүүдыг хаража гээд, тобшололнуудыг хэхэ аргатай байна ха юмбибди. Арадай Хуралай депутатууд хунгаалтын урда тээ хунгаалтадай урда үгэ хэлэхэдэ, бүхы обществын, арад зоной ажайбайдалыг найжаруулхын түлөө аргатай бүхы юумэ хэхэбди, оролдохобди, гэсэхэбди гэхэ мэтээр найдуулан байха.

Зүгөөр үнгэрхэн хоёр жэлэй туршада юун хэгдээб, ямар амжалтанууд туйлагдааб, хунгаалтадыг найдуулан үгэнүүд болоо гү, али депутатууднай хэлээн үгэдөө хүрөө гү? Эдэ болон бусад асуудалуудта ямар харюу үгэхэ тухайгаа манай депутатууд бодомжолох үзэһэн лэ байха. Үлэһэн хоёр жэл соо ямар юумэ бүтээхэ гэсэхэбди.

Миний ханахада, үнгэрхэн хоёр жэлэй туршада хамтын хүсөөр политическэ байдалыг тогтууртай болгожо шадаабди. Хоёр жэлэй урда тээ хуули гаргалгын ба гүйсэхэагын засагай зургаануудай хоорондо нилээд шанга зүришлэдөөтэй байһан юм. Арадай Хуралай депутатуудай, Буряад Республикын Президентын хунгалтын үедэ олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгслэгдэдэг хамбаашалан, бэе бээ муушалха, худал хуурмаг баримтануудыг олохо гэхэ мэтэ онол аргууд хэрэглэгдэдэг байгаа. Яахадааб гэхэдэ, тэрэ үеын Верховно Соведай, Министруудай Соведай хоорондо эдэб политическэ бүлэглэлүүд бии болоод, тэдэ зүришлэдөөнүүдыг үшөө гүнзэгүүрлэхэ, унжаруулаха хэдэлгэ гаргадаг байһан юм. Энэнь политическэ ба экономическэ тогтууртай байдал хангалтада хаад ушаруудгаб бэлэй.

Арадай Хуралай Түрүүлэгшээ хунгаалтанайнгаа хүлээр эдэ бүтэды мэдэжэ, хаража байһан тула иимэрхүү байдалыг гуримтай болгохо, засагай зургаануудай хоорондох харилсааг нарижуулан найжаруулаха хараа шугам баримталагдаа. Арадай Хуралай комитедүүдэй ажал ябуулга зүбөөр хүтэлбэрлэхэ, республикын Правительствын тус тус комитедүүдтэй үгээ

ойлголсожо ажаллаха зорилго бэлүүддэг байгаабди. Арадай Хуралай комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр В. К. Агалов, Н. П. Линейцев, Б. Ц. Семёнов, Д. Ч. Боросгоев, В. И. Марков яһала дүй дүришлэтэй, ажал хэрэг мэдэхэ байһан тула ажал ябуулгаяа эдэбхитэйгээр эхилээ бшуу. Жэсэхэдэ, хуулинуудай проектүүдыг хаража үзэхэ зүбшлэлгын комиссинуудыг бии болгожо, хуулинууд баталагдадаг хэн. Тодорхойлбол, 1995 оной республиканска бюджет тухай хуулиин проект дурдаа. Арадай Хуралай Бюджетэй, финансын, налогуудай болон банкуудай талаар комитедэй гэшүүд (Түгсхэлын 2 - дохи нюурта).

"Буряад үнэн" - 97

АНХАРАГТЫ: ХҮНГЭЛЭЛТЭТЭЙ ЗАХИЛ

Федеральна почтын хэлхээ холбооной управлениин захилай агентство (РРПА) 1997 оной түрүүшын хахада захиляе байгша оной сентябриин 1-нээ эхилхэ тухай мэдүүдэ. Тиэхэдэ өөһэдын зүгһөө сентябрь нара соо захигшадта - 30 процент, октябрь соо захил хэгшэдэ 20 процент хүнгэлэлтэ тодхогдонхой. Почтын дүүрэн болон хүнгэлэлтэтэй сэнгүүдыг сасуулжа үзэгты:

Сэнгүүд	1 харын	3 харын	6 харын
Дүүрэн хотодо хүдөөдэ	11050 тух. 11270 тух.	33150 тух. 33810 тух.	66300 тух. 67620 тух.
Хүнгэлэлтэтэй (хотодо, хүдөөдэ нэгэ адли сэн)	30 проц. 20 проц.	7735 тух. 8840 тух.	23205 тух. 26520 тух.
			46410 тух. 53040 тух.

РРПА-гай хүтэлбэрлэгшэ С. В. Бохоевагай хэлсэхэнэй ашаар манай газтын хүдөөгэй уншагшад хотын уншагшадтай нэгэ адли хүнгэлэлтэтэй сэнгээр "Буряад үнэн" хониноо захила аргатай болобо.

Харин манай газтын каталожно сэн нимэ байха: 1 харын - 6300 тух., 3 харын - 18900 тух., 6 харын - 37800 тухэриг. Дайнай болон ажалай ветерануудта, инвалидуудта, олон хүүгэдтэй гэр бүлэнүүдтэ, мүн хүдөөгэй бүхы уншагшадтаа газтыннгаа хахад сэнгээр захила үнгэргэдэг заншалаа энэнье удаа алдахагүйбди. Тиимһөө дээрэ дурсагдаһан зон нимэ сэнгээр сентябрь соо захил хэхэ аргатай:

1 харын - 3150 тух. + 7735 тух. = 10885 тух.
3 харын - 9450 тух. + 23205 тух. = 32655 тух.
6 харын - 18900 тух. + 46410 тух. = 65310 тух.

Бусад зон (хотодо) газтын дүүрэн сэнгээр захила болон. Энэнье гадна почтын албанай зүгһөө 3 түхэлэй хүнгэлэлтэ тогтоогдоно. Нэгэдэжээр, коллективүүдтэ, ажал дээрээ захил хэгшэдэ почтын гаргалгын сэн 50 процент хүнгэлэлтэтэй байха. Хоёрдохөөр, хэрбэ "Буряад үнэн" гадна, республиканска гү, али түбэй 1-2 газетэ захибал, почтын сэн мүн лэ 50 процентээр хямда байха юм. Гурбадахар, хунгуулиин болон олонийтын библиотекэнүүд энэ удаа юрын уншагшадтай адли тарифаар газтэнүүдыг захила аргатай болонхой.

Хүндэтэ уншагшад! Почтын сонсохоһон хүнгэлэлтэнүүдыг хамбаашалан, сентябрь соо эдэбхитэйгээр "Буряад үнэн" газетээ захиал даа!

ГАЗЕТЫН РЕДКОЛЛЕГИ.

НҮХЭД, БУ МАРТАЯЛ!

Жэл, квартал, нара үнгэрхэ бүри үнэ сэн ургана. Салин, пенси, пособи саг соогоо үгтэнэгүй. Энэ талаар холын нютагуудта ехэ хүндэ ажабайдал ушаруулагдана. Манай нютагай почтальонууд захил хүүлэжэ, айл бүхэндэ ябана, оролдоно. Илангаяа үндэһэн газетэ "Буряад үнэн" нютагаархидни дуратай юм. Юуб гэхэдэ, манай нютагай түрүү зон тухай статьянуудай "Үнэндэ" гарахадаа залуушуудта, хурагшадта тон ехэ нүлөөтэй, туһатай байдаг бшуу.

Нютагай солото хүнүүдээр омогорходог байһан комсомол, пионерскэ эмхинүүдэй үгы болоһоние шанаммаар. Буряад арадай абажа яһан үндэһэн соёл ёһо заншал, уг гарбал, баян түүхэ тухай, нютаг бүхэнэй

солото хүнүүдыг уншахадаа хэды ехэ хургаал залуушууланай абана гэсэхэб?

Бидэнэр хойто зүгэй захи газарай пенсионернүүд, ажалшад хүшэр хүндэ байдалда байнабди гэжэ сэдхэлээрээ муудангүй түрэл газетынгээ 75 жэлэй хайндэрыг угуулан "Буряад үнэн" газетэдэ хүнгэлэлтэтэй захил сентябрь нарада хэхээ бү мартаял! Би өөрөө 1997 оной газетэдэ захил хээб, үшөө тиигээд Баторов Андрей, Мунгунов Цыденжаб гэхэшэлэн дунда наһанай айлуудта "Буряад үнэн" газетэдэ захил хэхыень хануулааб.

Игорь ДОНДУКОВ,
пенсионер, Буряад
Республикын
габьяата механизатор.
Уланхаан тосхон.

ХОЙТО ЗҮГЭЙХИДТЭ НАНААГАА ЗОБОН

Нефтепродукт, түлишэ болон эдэ хоолой зүйлнүүдыг хойто районууд руу зөөхэ үйлдэл хэмжээнүүдыг Буряад Республикын Правительство анхалхай.

Эдэ хоолой болон социальна шуаг эдүүдэй хэрэглэмжын 20-25 процентнь лэ дурамжаанай, Баунтын, Баргажанай районуудта зөөгдэжэ амжагданхай. Гурил, хүрээ, тоһон, саахар гэхэшэлэн продуктууд

үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо багаар абаашагданхай.

Хүйтэнэй болохоёо байхада олохон предприягинууд түлишээ зөөхэ, болон үбэлдэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри эхилхэ аргагүйдэнэд.

Ушар тиимэһээ нефтепродуктнуудыг, шулуу нүүрһэ болон эдэ хоолой зүйлнүүдыг хэрэгтэй хэмжээгээр ба ассортимент

хүсэлдүүлэн зөөхэ арга боломжоор хангаха гэжэ дээрэ хэлэгдэгшэ районуудай өөһэдынгөө хүтэлбэрлгын гулаанарыг республикын Правительство уялгалаа. Тиэхэдэ ажаמידаралдаа гол шухала эдэ хоолой зүйлнүүдэй, нефтепродуктнуудай, түлишын нөөсөнүүдыг хүсэлдүүлхын тула, эд бараан хойто зүг руу зөөгдэхэ хараалагдаһан гүрэнэй мүнгэн хангай дэмжэлгэ хэрэглэхэ гээд заагдана.

Залуушуулай хуралдаан эхилбэ

Сентябриин 4-дэ "Намар-96" гэжэ нэрлэгдэһэн залуушуулай хуралдаан хүдэлмэрээ эхилбэ. Тус хэмжээ ябуулга манай хотодо хоёрдохёо үгэргэгдэжэ байна. Нёдондо жэл тэрээндэ гансал Буряад ороной залуушуулай түлөөлэгшэдэй суларһан наа, мүнөө "Намар-96-да" Омск, Кемерово болон бусад хотонуудай залуушуу хуралдаа юм.

хабаадагшад 6 секцинуудтэ хүдэлхэ түсэбтэй. Улаан-Үдын бүхы дээдэ, мүн зарим тусхай дунда хургуулинуудай оюутад хуралдаанда хабаадана. Залуушуудта, оюутадта хабаатай бүхы асуудалууд эндэ зүбнэн хэлсэгдэхэ.

Тус хуралдаан тухай дэлгэрэнгыгээр газетынгээ удаахи дугаарнуудта мэдээсэхэбди.
Б. БАЛДАНОВ.

Табан үдэрэй туршада хуралдаанда

Улас түрын байдалгаа

Үнгэрэгшэ долоон хоногой туршада бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ элдэб һонинууд болобо. Тэдэнэй нэгэ хэдыень газетынгээ хууданда толилжо, үргэн уншагдаа танилсуулха зорилго табигдана. Эдэ бүхы материалнууднай "Улас түрын байдалгаа" гэхэн нийтэ гаршаг доро долоон хоногтоо нэгэ дахин толилогдожо байха гээд мэдээсэнэбди.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИИН СЪЕЗД

"Демократическа Росситай улам хүсэтэйгоор харилсаха зорилгоёо саашадань үргэлжлүүлхэб", - гэжэ США-гай Президент Бил Клинтон Чикаго хотодо боложо дүүрэн демократическа партиин съезд дээрэ үгэ хэлэхэдэ мэдүүлээ. Тэрэ уласхоорондын политика тухай удаан саг соо хэлэбэгүй, гэгбэшье, эрдэм туралсаай асуудалда ехэ анхаралаа хандуулаха гэжэ съездэдэ хабаадагшадые найдуулаа. Америкын Холбоото Штатууд бүхы дэлхэй дээрэхи үйлэ хэрэгүүдые минл хаража байхагүй, бүмбэрсэгэй араудай түрүү эргэдэ ябаха ёһоороо ябаха гэжэ хэлээ. Тэрэнээ ийнэ үгэнүүдээр баталдагшаданай: "Бидэдэлхэйн бүхы үхибүүдые абаржа шадахагүйбди, харин тэдэнэй олонхидтонь туналжа шадахабди."

Демократическа партиин съездэдэ хабаадагшад амдхэлэйнэ уласхоорондын асуудалда хабаатай хубинь бага анхаралтангаар шагнаа, харин хүүлэй 4 жэлэй туршада тэрэнэй хүтэлбэри доро туйлагдаһанамжалтанууд тухай хэлэхэдэнь, нэрьемэ альга таналган болобо. США-гай экономико жэл бүри урагшатайгаар хүгжэнэ; Клинтонэй президент байха үедэ авар 10 миллион хүн ажалтай болоһон байна. Гүрэнһөө пособи абагшадтай тоо хүүлэй 4 жэлэй

туршада 1,8 миллион хүноор үсөөрөө. Гэр байрануудые худалдажа абаха шадалтайшуулай тоо хүүлэй 4 жэлэй туршада, урдахи 4 жэлтэй сасуулбал, 4,4 миллионоор олошороо. Тиэхэдэ бюджетэй мүнхэн саг үргэлжэ дутагдахаяа болёо, юундэб гэхэдэ, Правительствата ажалладаг хүнүүдэй тоо үсөөн болгодоһон байгаа шуу. Ерээдүйн һайн һайхан байдалда хүргэхэ "хүүргэ" барижа эхилэб гэжэ Клинтон мэдүүлээ. Тус зорилгы амжалтатайгаар дүүргэхинтула хүн зоной социальна талаар хангалгы улам һайжаруула, һургуули һудартай болохо хэрэгтэ мүнгэ ехээр гаргашалаг болохо тухайгаа элирхэйлһэн байна. Колледж (тэрэн манай 10 классай программатай адлирхуу) дүүргэхэ арга американ үхибүүдтэ олгогдохо юм гэжэ Клинтон онсолбо.

Бил Клинтон элдхэл соогоо Япон, Франци, Хитад тухай нэгэнь дахин дурдаагүй, харин Россияд хэдэн үгэнүүдые зориулаа. Президентээр хоёрдохёо һунгагдахаяа байһан демократическа партиин кандидат гэр бүл ба үхибүүдые хүмүүжүүлхэ асуудалнуудта нилээд анхарал хандуулба. Демократическа партиина Б. Клинтон США-гай президентын тушаалда хоёрдохёо дэбжүүлэгдээ.

ЧЕЧНЯ ТУХАЙ

Бүхыдэлхэй дээрэ, тэрэ тоодо Россин Федерациин олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүд Чечняда боложо байһан дайн байдалда үнгэрэгшэ долоон хоногой туршада гол анхаралаа хандуулба. Россин Федерациин Аюулгүйн советэй секретарь А.И. Лебедь тухай бүхы газетэнүүд бэшэһэн байна. Тэрэ буу зэбсэгэй хүсөөр хуули гартаа абаха дуратайшуулгай элсээ хэжэ, Чечнядахи даие болуулаха талаар хэлһэн абуулынь олон газетэнүүд байшаан дэмжээ. Россин Президентын тушаалда кандидат байхадаа, генерал Лебедь Чечнядахи дайн байлдаас болуулаха шадахаб гэжэ мэдүүлһэн байгаа. Ушар тухайн тэрэ хэлһэн үгэдөө

хүрэхэ гү гэхэн һэжэг олоной дунда түрэн байжа болоо. Москва - Чечня, Чечня-Москва гэхэн маршрудаар хүүлэй үедэ таһалгаряагүйгөөр нилээдэг болоһон А.И. Лебедийн "аяншалга" одоошье амжалтатайгаар түгсэбэ хэбэртэй. "Би Чечняда шатар наадахадаа шүүгээб, хара бодонуудаар шүүгээб. Гэгбэшье тэрэнээ тэнислэгдэ тоолоноб", - гэжэ Александр Иванович тэндэ хэлһэн хэлсэлнүүдэйнгээ дүнгүүдые согсолһон байна.

Гэхэтэй хамта А.И. Лебедийн ажал ябуулгы, хэлсэлнүүдэйн дүнгүүдые Чечен Республикын Правительствыне толгойлогшо Доку Завгаев тад ондоогоор сэгнэнэ.

Буряад Республикын Арадай Хуралай ТОГТООЛ

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН БЮДЖЕДНЭЭ ГАДУУР ТЕРРИТОРИАЛЬНА ХАРГЫН ЖАСА ТУХАЙ ДҮРИМЫЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

Буряад Республикын Арадай Хурал ингэжэ тогтооно:

1. Буряад Республикын бюджетдээ гадуур территориальна харгын жаса тухай дүримые баталха.

Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ М.И. СЕМЁНОВ.

Улаан-Үдэ хото, 1996 оной июниин 20.

Буряад Республикын бюджетдээ гадуур территориальна харгын жаса тухай ДҮРИМ

БҮЛЭГ I. ЮРЭНХЫ ДҮРИМУУД

1.1. Саашадаа "Харгын жаса" гэжэ нэрлэгдэдэг Буряад Республикын бюджетдээ гадуур территориальна харгын жаса "Буряад Республикын территориальна харгын жаса тухай" Буряад Республикын 1993 оной июниин 3-най Хуулигай, тэрэндэ саашадаа оруулагдаһан хубилалтанууд, нэмэлтэнүүдтэй болон "Буряад Республикын бюджетдээ гадуур республиканска гүрэнэй жасанууд тухай" 1995 оной Хуулигай зохиладуулан, байгуулагдаа юм.

1.2. Жасын албан ёһоной дүүрэн нэрэ Буряад Республикын бюджетдээ гадуур территориальна харгын жаса, хуряангы нэрэ - "Харгын жаса".

1.3. Жасын байдаг газар: 670000, Буряад Республика, Улаан-Үдэ хото, Советскэ гудамжа, 18.

1.4. Жаса олзын хэрэг эрхилдэггүй эмхи болоно, тэрэ "Буряад Республикын территориальна харгын жаса тухай" Буряад Республикын 1993 оной июниин 3-най Хуулигай зохиладуулан, тэрэндэ саашадаа оруулагдаһан хубилалтанууд ба нэмэлтэнүүдые хараада абалсан. Буряад Республикын зөөридэ ородог нийтэ хэрэгсэлжын автомобильна харгыннуудые харууһалга, заһабарилга, һэльбэн шэнэхдэлгэ ба барилгы, мүн харгын ажахын хүтэлбэрилгын гаргашануудые мүнгөөр хангалгада бюджетдээ гадуур мүнгэ зөөриие хабаадуулдаг.

Жаса тухай дүримые гүрэнэй бүридхэдэ абаһан саһаа жаса хуулига нюурай эрхэ зэргэтэй болодог.

1.5. Жаса хуулига нюур болоно, ажал ябуулгаяа эрхилхэдээ, тэрэ Россин Федерациин Конституцие, Буряад Республикын Конституцие, Федеральна хуулинуудые, Буряад Республикын хуулинуудые, Россин Федерациин Президентын Зарлигуудые ба Захиралтануудые, Буряад Республикын Президентын Зарлигуудые ба Захиралтануудые, Россин

Федерациин, Буряад Республикын Правительствануудай тогтоолнууд, захиралтануудые болон тус дүримые хүтэлбэри болгодог.

БҮЛЭГ II. ЖАСЫН АЖАЛ ЯБУУЛГЫН ЗОРИЛГОНУУД БА ТҮХЭЛ ЯНЗАНУУД

2.1. Харгын жасые эмхидхэлгын зорилгонууд гэгбэл:

- Хүн зоной ба арадай ажахын эрилтэ хэрэглэм жэнүүдтэй зохиладуулан, Буряад Республикын харгыннуудые хүгжөөлгы мүнгөөр хангалгада хабаадалга;
- харгын хүдэлмэринүүдые бюджетдээ гадуур мүнгөөр хангалгын аргуудые хабаадуулхын тула эрхэ нүхэсэнүүдые байгуула;
- байгша зорилгонуудые шийдэхын тула мүнхэн сангай болон бусад нөөсөнүүдые хамтаруула;
- бюджетдээ гадуур жасын мүнгэ зөөриие суглуулаха ба сэхэ зорилгоорнь хэрэглэлгы хинаха ябада;
- харгын ажахые хүгжөөлгэдэ хараалагдаһан хуулига ба бодото нюурнуудай һайн дуранай хуби нэмэринүүдые нөөсэлэлгэ;

2.2. Заагдаһан зорилгонуудые туйлахын тула Харгын жаса иимэ янзын ажал ябуулга бэелүүдэг гэгбэл:

- нийтын хэрэглэмжын автомобильна харгыннуудай ба харгын ажахын хүгжэлтын программа зохёон табилгада хабаадалга;
- территориальна харгын жасын бюджетдэй проекты харадаг ба зохиладуула;
- жасын мүнгэ зөөриие хэрэглэлгын шэглэлнүүдые хаража батадалга;
- харгын ажахыда һомологдодог мүнхэнэй ашаг үрые дээшлүүлхэ талаар дурадхалнуудые зохёдог;
- проектнэ ба подрядна хүдэлмэринүүдые үрдилдэн наймаалгын байгуулалтаар дамжуулан, һомолһон мүнгэ ашагалгы эмхидхэдэг;

"Буряад Республикын территориальна харгын жаса тухай" Буряад Республикын Хуулига хубилалтануудые

оруулаха тухай дурадхалнуудые зохёдог болон Буряад Республикын Правительствата хуулинуудай проектнүүдые оруулдаг.

БҮЛЭГ III. ЖАСЫН МҮНГЭ ЗӨӨРИЕ БҮРИДҮҮЛГЭ БА ХЭРЭГЛЭЛГЭ

3.1. Харгын жасын бюджетдэй мүнгэ зөөри бюджетдээ гадуур харгын жасын хүтэлбэрилгын зургаанай нээһэн банкын тусхай счедто байдаг. Тэрэ хуряагдан абтаха ёһогүй болоод, "Буряад Республикын территориальна харгын жаса тухай" Буряад Республикын Хуулигай тусгаар тодорхойлогдоһон тусгаар зорилготойнь түгэс зохиладуулагдаһан гаргашалагдааг.

3.2. Харгын жасын мүнгэ зөөри иимэ юумэнэй ашаар бүридүүлэгдэнэ гэгбэл:

- автомобильна харгыннуудые ашаглаһанай түлөө хуряагдажа, зөөрин тухэлнүүдһээ ба албан зургаанай харьяалалгаһаа дулдыдангүй, предпрятинуудай, эмхи зургаануудай, олзын хэрэг эрхилэгшэдэй түлэдэг налог;
- транспортын хэрэгсэлнүүдые эзэлэгшэдээ хуряагдажа, зөөрин тухэлнүүдһээ ба албан зургаанай харьяалалгаһаа дулдыдангүй, предпрятинуудай, эмхи зургаануудай, олзын хэрэг эрхилэгшэдэй, мүн транспортын хэрэгсэлнүүдтэй (автомобильнууд, мотороллернууд, автобусууд) болон резинэ моортэй аад, өөрөө ябадаг машинанууд, онһон түхээрэлгэнүүдтэй Россин Федерациин эрхэтэдэй, харин ороноудай хуулига нюурнуудай ба эрхэтэнэй эрхэ зэргэгүй хүнүүдэй жэл бүри түлэдэг налог;
- автотранспортын хэрэгсэлнүүдые худалдажа абаһанай түлөө хуряагдажа, автотранспортын хэрэгсэлнүүдые худалдаа наймаанай, андалдаанай, лизингын үндэһөөр худалдажа абадаг болон худалдаанай

(Түгэсхэлын 4-дэхи нюурга)

Буряад Республикын бюджетдээ гадуур территориальна харгын жаса тухай

ДУРИМ

БҮЛЭГ Ү. ЖАСЫН ХҮТЭЛБЭРИЛГЫН ЗУРГААНУУД

5. 1. Жасын хүтэлбэрилгын зургаанууд гэбэл:

- Жасын Совет;
- Жасын гүйсэдхэхэ директор.

5. 2. Харгын жасын Совет.

5. 2. 1. Буряад Республикын Арадай Хуралай байгуулдаг Совет Харгын жасын хүтэлбэрилгын дээдын зургаан болоно.

5. 2. 2. Харгын жасын Советэй түрүүлэгшэ болон гэшүүд Буряад Республикын Арадай Хуралай комитедүүдэй, Буряад Республикын гүйсэдхэхэ засагай, Национальна банкын болон бусад эмхинүүдэй түлөөлэгшэдхөө баталагдадаг.

Жасын Советэй бүридэлдэ тэрэнэй гүйсэдхэхэ директор ородог.

Харгын жасын Советэй тоо болон гэшүүдэй бүридэл тухай дурадхалнуудые тэрэнэй түрүүлэгшэ оруулдаг.

5. 2. 3. Советэй түрүүлэгшын үгы байһан үедэ (амаралга, удаан болзорой командировко, үбшэн, ваканси гэхэ мэтэ) тэрэнэй үүргые Советэй түрүүлэгшын орлогшо гүйсэдхэдэг.

5. 2. 4. Харгын жасын Советэй заседанинууд хэрэгтэй сагтань, кварталда нэгэ дахинһаа үсөөн бэшээр үнгэргэгдэдэг.

5. 2. 5. Харгын жасын Советэй заседани Советэй гурбанай хоёр хубиһаа үсөөн бэшэ гэшүүдэй байхадань, хуулига хүсэтэй байдаг. Жасын Советэй шийдхэбэри тэрэнэй түлөө Советэй бүридэлэй хахадһаа дээшэ хубиин дуугаа үгэһэн ушарта баталагдаһан дээрэ тоологдодог. Советэй гэшүүн бүхэн нэгэ дуутай.

5. 2. 6. Харгын жасын Советэй заседани Советэй түрүүлэгшэ заседаниин болохо үдэр, саг болон газар тухай мэдээсэлые болон заседаниин зүблэхэ зүйлые Советэй гэшүүндэ барюуланай үндэһөөр зарладаг. Заседаниин үнгэрхэһөө урид гурбан хоногһоо оройтуулангүй мэдээсэл Советэй гэшүүндэ барюулагдаха ёһотой.

5. 2. 7. Имагтал Харгын жасын Советэй шухалын шухала эрхэ

мэдэлдэ ородог гэбэл:

- Харгын жасын ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдые, тэрэнэй холын хараата түсэбүүдые болон тэдэниие гүйсэдхэлгэ тухай тоосоонуудые харалга;

- Харгын жасын Дүримдэ хубилалтануудые болон нэмэлтэнүүдые оруулха тухай шийдхэбэринүүдые бэлдэлгэ. Эдэ асуудалнуудаар бэлдэгдэһэн шийдхэбэринүүдые баталан абалгые Буряад Республикын Правительствын дурадхалаар Буряад Республикын Арадай Хурал бэлүүлдэг;

- Харгын жасын гүйсэдхэхэ директорые Буряад Республикын Правительство Жасын Советэй зууршалгаар томидог.

5. 3. Харгын жасын Советэй түрүүлэгшэ:

- Харгын жасын Советэй заседанинууд дээрэ түрүүлэгшээр хуудаг;

- Жасын Советэй заседанинуудые зарладаг, мүн баһа жасын Советые заседанида зарлалга Жасын Советэй гэшүүдэй гурбанай нэгэ хубиин бэшэмэл түхэлээр элирхэйлэгдэһэн үүсхэлээр бэлүүлдэгдэжэ болохо;

- Харгын жасын Советэй заседанинууд дээрэ харагдаха асуудалнуудые дурадхадэг;

- Харгын жасын Советэй заседанинуудай протоколнуудые болон бусад документацие хүтэлэн бүридхэлгые эмхидхэн, бүридхэгдэһэн хэрэгүүдые Жасын хэрэгүүдэй номенклатурада оруулдаг;

- Харгын жасын Советэй заседанинуудай шийдхэбэринүүдые болон протоколнуудые гараа табижа баталдаг;

- Харгын жасын гүйсэдхэхэ директортэ саг зуурын асуудалнуудые шийдхэхэдэнь туһалдаг;

- тус Дүримһөө уламжалһан гү, али Харгын жасын Советэй шийдхэбэрээр тэрэндэ даалгагдаһан бусад эрхэ түлөөлэгшүүдые бэлүүлдэг.

5. 4. Харгын жасын гүйсэдхэхэ директорһээ гадна Харгын жасын Советэй гэшүүдые Харгын жасын мүнгэ зөөриһөө материалнаар шагналга хоригдодог.

5. 5. Харгын жасын гүйсэдхэхэ директор:

- "Бурятавтодор" гэдэ гүрэнэй предприятиин шата бүридэлэй хүсөөр баталагдаха программатай зохиолуудые Харгын жасын хүдэлмэрийн оперативнаар хүтэлбэрилгэ бэлүүлдэг;

- этигэл найданай үнэмшэлэггүйгөөр Харгын жасын нэрэһээ үйлэ ябуулгануудые үүсхэдэг, бусад эмхи зургаануудта болон предприятинуудта болохон эмхинүүдтэ тэрэниие түлөөлдэг;

- хэрэгтэй материалнуудые дакүментинуудай мэтэ (программанууд, түсэбүүд, дурадхалнууд, проектинууд, шийдхэбэринүүд гэхэ мэтэ) Харгын жасын Советэй харалгада бэлдэлгэ болон дамжуулгые эмхидхэдэг;

- Харгын жасын Советэй эрхэ түлөөлэгдэ үгтэһэн зорилгонуудһаа гадна Харгын жасын зорилгонуудые бэлүүлхын тула хэрэгтэй бусад ябуулгануудые бэлүүлдэг.

БҮЛЭГ ҮІ. ХАРГЫН ЖАСЫН АЖАЛ ЯБУУЛГЫЕ БОЛЮУЛГА

6. 1. Харгын жаса ажал ябуулгын хизаарлагдаггүй болзорто эмхидхэгдэнхэй.

6. 2. Харгын жасын ажал ябуулгые болюулаха явдал усадхалгын гү, али шэнээр эмхидхэлгын түхэлөөр болохо хуули ёһоор тогтоогдохон үндэһэ баримтатада түшэлгэ бэлүүлдэгдэжэ болохо.

6. 3. Харгын жаса удааһаа ушарнуудта ажал ябуулаха болюулдаг:

- хуули ёһоор тогтоогдохон үндэһэ баримтануудһаа уламжалан, Буряад Республикын Арадай Хуралай (али үгы һаа, гүрэнэй хүтэлбэрилгын байгууламт хубилһан ушарта тэрэнэй эрхэ түлөөлэглые халан абагшын шийдхэбэрээр;

- зохихо зүбшөөлгүйгээр (лицензигүйгөөр), али хуули хоригдохон ажал ябуулгые, али хуули ёһые гү, али хуули ёһоо бусад актнуудые нэгэтэ бэлүүлдэгтэйгээр ажал ябуулаха бэлүүлһэн ушарта сүүдэ шийдхэбэрээр.

(Түгэхсэл. Эхининь 3-дахн нюурта)

сэнгһээ (нэмэгдэдэг үнэ сэндэ тохогододог налог ба акцизгүйгөөр) процентээр Уставай жасада оруулдаг эмхинүүдэй, предприятинуудай, эмхи зургаануудай, олзын хэрэг эрхилэгшэдэй түлэдэг налог;

- территориальна харгын жасада бүридхэгдэн оруулагдаха ёһотой налогуудые түлөөгүй байһанай түлөө яланууд;

- Буряад Республикын территорида лотерейнүүдые үнгэргэлгэһөө ородог мүнгэ зөөри, хайн дуранай хандибууд, мүн нөөсөөр хангадаг бусад газарнуудһаа (Буряад Республикын бюджетдээ һомололгонуудые оруулалсан) ородог мүнгэ зөөри;

- федеральна харгын жасаһаа субвенциин, дотациин түхэлээр ородог мүнгэ зөөри.

3. 3. Харгын жасын мүнгэ зөөри Буряад Республикын Арадай Хуралай сесси дээрэ баталагдадаг, тэрэнэй жэлэй бюджетые бүридүүлэн, иимэ зорилгоор хэрэглэгдэдэг гэбэл:

- Буряад Республикын зөөридэ (республиканска ба нюотагай удха шанартай) ородог ниитын хэрэглэмжын автомобильна харгыннуудай (хотонуудһаа гадуур автомобильна харгыннуудай),

тэдэнэй дээрэхи түхээрэлгэнүүдэй проект зохиолго, тэдэниие харууналга, заһабарилга болон барилгада, мүн харгын ажахые хүтэлбэрилгын гаргашануудта;

- харгы барилгын, заһабарилгын ба харууналгын техникэ, онһон түхээрэлгэнүүдые худалдан абалгада;

- Буряад Республикын зөөридэ ородог харгын ажахын үйлэдбэрийн баазые болон социальна халбарийн объектнуудые хүгжөөлгэдэг;

- имагтал Буряад Республикын Правительствын зүбшөөлөөр федеральна зөөридэ ородог ниитын хэрэглэмжын автомобильна харгыннуудые (шухала хэрэгтэй ушарта) заһабарилга, нэльбэн шэнэдхэлгэ болон барилгада.

3. 4. Территориальна харгын жасын бюджетэй мүнгэ зөөриие хэрэглэлгэ Буряад Республикын Правительствын баталдаг Буряад

Республикын авто-харгыннууд дээрэ бэлүүлэгдэдэг жэл бүрийн хүдэлмэрийн программын үндэһэ һуури дээрэ эрхилэгдэдэг.

Харгын жасын бюджетэй ашаглагдаагүй үлэгдэлнүүд ондоо зорилгоор харяагдан абтажа болохогүй.

3. 5. Жасын бюджетэй мүнгэ зөөриие хубаарилха эрхэ Харгын жасын советтэ үгтэдэг, харин мүнгэ зөөриие саг зуурын зорилгоор захирха эрхэ Харгын жасын дирекцидэ үгтэдэг.

БҮЛЭГ ІҮ. ТОО БҮРИДХЭЛ, ТООСОО ҮГЭЛГЭ БА ХИНАЛГА

4. 1. Жасын оперативна, бухгалтерска ба статистикын тоо бүридхэл болон тоосоо үгэлгэ хуули ёһоор болон тус Дүримөөр тогтоогдохон гуримаар, заагдаһан болзортонь бэлүүлэгдэдэг.

4. 2. Жасын ажал ябуулгын мүнгэн сангай үрэ дүнгүүд квартал бүрийн болон жэлэй бухгалтерска тоосоонуудта харуулагдадаг.

4. 3. Жэлэй мүнгэн сангай тоосоо үгэлгын шалгалта ба баталалгые Жасын Советэй гү, али Буряад Республикын Правительствын шийдхэбэрээр

томилогдодог гадаада аудит (тусхай шэглэлтэй эмхи зургаан) гү, али дотоодо аудит (комисси) гүйсэдхэдэг.

Тоосоонуудта болон бухгалтерска документнуудтэ байдаг мэдээсэлнүүдэй хэрэгүүдэй бодото байдалтай зохилодохон тухай аудитор бэшэмэл тобшолол үгэдэг.

Буряад Республикын Правительство Жасын мүнгэ зөөриие хэрэглэлгэ тухай тоосоо тогтоогдохон болзорто жэл бүри Буряад Республикын Арадай Хуралай үзэмжэдэ оруулдаг.

4. 4. Жасын ажал ябуулгын хойноһоо хиналгые Буряад Республикын Арадай Хурал, алба налогой, хуули сахилгын, антимонопольно болон хүсэндөө байһан хуули ёһоор хуулига нюурнуудай ажал ябуулгые хинаха уялгатай гүрэнэй бусад зургаанууд бэлүүлдэг.

Шалгалтануудай үрэ дүнгүүд Жасын Советтэ мэдээсэгдэдэг.

Эрдэм хуралсалай шэнэ шатада

БЭРХЭ БАГША

Хурамхаанай аймагай түб хуулиндахи дүүрэн бэшэ дунда хургуулин математикын багша Шойнхор Чойбонович Санданов болбол Бурядай багшанарай дээдэ хургуули дүүргэжэ ерэнэнэй удаа, нэгэл газартаа таһалгаряагүй ажаллажа ябана. Тэрэ гэнээрнь аяар дүшөөд шахуу жэл үнгэрбэ.

Багша Ш.Ч. Санданов үндэр наһатай болошые һаа, залуугайнгаа зали алдаагүй. Бууралтажа ябаһан толгойгоо эльбэн, энеэбхилһэн харасаар нурагшадгаа шэртэн, хайн бэлэдхэлтэйгээр тэдэнээ хурган хүмүүжүүлнэ.

Һүүдэй гурбан жэлэй хугасаа

соо хурганан хүбүүд, басагадайнь хахадһаа үсөөн бэшэнь "4", "5" сэгнэлтэтэйгээр хурана.

Дүршэлтэй багшын хурганан хүбүүд, басагадай олонхинь дунда хургуули дүүргэһэнэй удаа дээдэ хургуулида орождоо, математикаар хайн бэлэдхэлтэй байһанаа нэгэтэ бэшэ харуулан гээд тэмдэглэлтэй.

Багша Ш.Ч. Сандановай хэшэланүүд түгэс бэлэдхэлтэйгээр, үндэр

хэмжээндэ үнгэргэгдэдэг. Энээн тухайнь яһала хэлэгдэһэн, олоной дунда мэдээжэ болоһон гээшэ ааб даа.

Ш.Ч. Санданов хадаа баяндүй дүршэлөө саг үргэлжэ залуушуултай хубаалдадаг, тэдэндэ дамжуулдаг. Түрэл хургуулин математикын багшанар Шойнхор Чойбонович Сандановые методическа нэгэдэлэй нэгэ хүтэлбэрилэгшөөр хунганхай юм. Энэнь юрын хэрэг бэшэ ааб

даа. Дүршэлтэй багшын бусадта дамжуулан үгэмөөр, олондо хургаал, туһа боломоор юумэн энэ нүхэртэмнай байнал гээд тэмдэглэмээрлэ!

хуралсалай жэлэй эхиндэ багша Ш.Ч. Санданов түрэл хургуулингаа математикуудтай хамтаран сугларжа, шэнэ программаар хараалагдаһан зүйлнүүдые үгтэһэн сагай хугасаа соо яаж шудалан гараа һаа, хурагшадта ойлгосотой, ажал хүдэлмэрийн ашаг үрэгтэй

байхаб гэжэ хэлсэдэг һаа, хайхан зашлалтай болоһонхэй. Үниһэй багша Шойнхор Чойбонович Санданов хэдэ түрэл сүлөөгүйшые һаа, нийтэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйшэ хабаадалсана. Тэрэниие баримталһан гэрлэнүүд бэшэ байха.

Аймагай хургуулинууд математикын багшанар нэгэдэлэй хүдэлмэрийн хабаадалсан, дүй дүршэл хубаалдадаг, олондо туһал зүбшэл заабаришые үгэдэгтэй бултадаа мэдэнбди.

Дондок УЛЗЫТУЕВАЙ түрэхөөр 60 жэлэй оёе угтуулан

БУРЯАДАЙМНАЙ алдар суута поэт Дондок Улзытуев оройдоол 36 хүрээжэ ябатараа, хайраггүй хүндэ үбшэндэ нэрбэгдээд, нараата энэ орон дэлхэйгээ мүнхэдөө орхижо ошоо нэн бээ.

соогоо Д. Улзытуев иигэжэ бэшэнхэй:

Эдин сагаан хужаагаар Ээрэмшээжэ ябахадан, Эрезн соохор шубуудыг Эшхээдэжэ ябахадан, Үндэр наһатай Шойсорон Үгэлэн нуужа хэлээ нэн: "Үдэжэ ябахан үльгэршэн, Үгшн хаа даа, хүгжэмшэн".

Поэдэй эжы мүн лэ хүбүүнэйнгээ онсо бэлигыг багаанань адагланан юм. "Бүрэн-Хаанай хормойдо" гэхэн прозоор бэшэнэн ном соогоо поэт иигэжэ бэшэнэн байдаг:

"Миний эжы хонишон юм нэн. Хониной фермэ ошолдохоний гэжэ эжынгээ хормой хошоор орёолдон, улхан сулхан уһа нюдэн юумэ ябадагаа мүнөө бүүр-түүр ханагшаб. Хабарай эхин үе

ябатараа, залуугаар гээгдэһые үзэншые наа, ашанараа яһала хаража, 85 наһа хүрөө нэн.

Тогошо гэжэ нэрэтэй ехэ хүбүүниин Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайндаа ехээр шархатаад бусаһан юм. Тэрэ ажалша, түргэн ябадалтай, хүнгэн бээтэй, дүйтэй бэрхэ гартай хүн нэн. номоной Советэй секретарярышые, талха таряанай үедэ бригадирааршые, бусад элдэб ажалда ябахаданашые, ходол хүюун үгэтэй, шог наадатай, зондоо хүндэтэйшые ябаа. Дондок Улзытуев ахадаа зориюулжа, олон шүлэгүүдые найруулаа нэн.

Буурал эжынгээ Буусыень хахижа, Буянгыень хэхэ, Баян хэшэг дайдая

Тиигээд лэ Шэбэртын шүлэгшэд бүри ехээр урмашажа, долоон хоногтоо хэдэн удаа үдэшэндөө шүлэг, рассказыудыг радиогоор уншадаг, дуудууладаг болоо бээлэй. Дондок Улзытуев иимэ аргаар олохон шүлэгүүдээ нютагаархидтаа уншажа үгэһэн байдаг.

Москва хотодо М. Горькиин нэрэмжэтэ Литературна институтда Дондок Улзытуев бураха үедөө "Арбан табан дуун" гэхэн үлхөө шүлэгүүдээ бэшээ нэн. Тиигээд тэрэ шүлэгүүдэйнгөө түлөө залуу поэт түрэл Буряад нютагтаа, зүбөөр хэлэбэл, тэрэ сагайнгаа засаг зонхилгошодто ямар ехээр, гам хайра-

буугаа. Мүн Балтийн далайн эрьеэр ябаа. Тиихэдээ Буряад орондоо ургадаг анхилма хайхан ая гангаа ушаржа, гайхалаа бараа нэн. Хаанашые ябахадан, поэт хараһан, үзэһэн тухайгаа уран гоёр шүлэглэн, хүнэй зүрхэ доһолгуулан дуулажа ябаа.

Баруунай баруун хизарта Балтийн далайн эрьедэ Сэдьхэлэйм домог аялга - Сэнхир ягаан ая ганга Золтой түрэхэн наһандаа Золгохоб гэжэ ханаагүйб. Уудам талаһаа ондоо тээ Ургахаш гэжэ ханаагүйб... Дондок Улзытуев хүндөөр үбшэлөөд хэбтэхэдээ, олон юумэ толгой соогоо бодожо үзэнэн ха. Тиихэдээл иимэ мүнрүүдые бэшээ ха:

Хори буряад зонийнгоо уг унгиень дурдан, Хэдышые хэлээб гэхэдэ, Хэһэн хэрэгни ахирхан. Хэтын ехэ амидарал соо дун хорхойн муртэл Хотирно, бэтирнэ Хоохон үгэнүүд, мурнүүд, Холоһоо арай арайхан Дуулалдана хэды шүлэгүүд...

Зүгөөр тиимэ бэшэ гэжэ хүн бүхэмнай мүнөө һайн ойлгодог. Буряад оройнгоо эгээл бэлигтэй поэт, уран гоё үгэтэй гургалдай байгаа ха юм гэжэ хүн бүхэн Дондок Улзытуевые үнэн зүрхэнһөө нэрлэхэл, нэрлэдэгшые.

Наһанайнгаа инаг нүхэртэ ханджа, иигэжэ захиһан байдаг:

Хадын саһанай хайлаха сагта Хайлгана шубууд уйлахал. Хайлгана шубуудай уйлахада, Хайрата намая ханаарай. Сэнгүү нажарай сэлмэг һүни Сээжэ зүрхэнш долгисохол. Сээжэ зүрхэнэй долгисоходо, Сэдьхэжэ намая ханаарай...

Буряадайнгаа алдарты поэды түрэхэн аратын хэзээдэш мартахагүйл!

Шэбэртэ нютаг үзэсхэлэн хайхан газарта түбхинэнхэй юм. Хойгуурнь аршаан булаг бурьялдаг, ой модоор элбэг Улаан-Хада үндын хүхэрдэг. Саагуурнь Эрэалжэ, Хара-Хүнхэр, Зүүн-Хүнды, Дабан гэхэнүүд нэмжыдэг. Баруун шэлэнүүдэйн арада Заганай аршаан, Бага-Бухар шэбэрэй хүндынууд бии. Баруун-урдуурнь баян сабшалантай нута хужаагууд, таряалангууд хабтайдаг юм. Урда тээнэ Улзытэ, Хуһага, Бэлшэр гэдэг хайхан гүбээнүүд, саанань - Заганай-Адаг, Хөлго мурэн. Зүүн тээгүүрнь - шэнэһэн, хасуури, хуһан модотой самсаалтанан шугы, Шэбэртэ гол, бүри саагуурнь Хайрангын хада тобойдог.

Хабарай ури унахада, Улаан-Хадын аршаан дэлбэржэ, хүхюутэйгээр бурьялха. Тиигэһээр хангай тужжата Хайрангын хойморто хүхы шубуун донгодохо. Эдир хүбүүд, басагадай сэсэгтэ майлаараа дуу, шүлэгүүдээ хонгёохон хоолойгоор татахада, тунгалаг агаарта дэгдэжэ, үргэн Заганай үбсүүн дээгүүр, Үлэйтэ-Хаанай оройгоор суурятан эдэлхэл даа. Хаанашашыеб нэбшэн үлээгээд, ая гангын хангалаар анхилаадхихалдаа гэнтэ...

Д. ДАМБАЕВ, журналист, поэт. Хориин аймаг.

"Түрэл дайдаһаа түбэй Хольёеш зориходоо..."

нэн. Нэгэ хун сагаан хонин хурьгаяа голоо нэн гү - тэнгэгэшээд, ёдогшоод, тархи, толгойгоо үсэд нэтэрүүгээр нэжэн, духа дээрээ саб сагаан толботой, дүрбэн шэлбэ дээрээ шэшэргэнэхэдэжэ байһан морхигорхон хурьгаяа абажа, хүүхүлжэ үгэбэйгүи. Эжымни ехэл аргадаһан хэбэртэй, тэрэ хун сагаан хониной дэлэнгыень һабардан, духа шэлээрнь эльбэн байжа, нэгэ уян зулгы дуу дуулажа эхилбэ.

Һонирхохын ехээр һонирхожо, эжынгээ ойрохоно үрбышоод, амья даран шагнаа бэлэйб. Яһаншые юм даа, бү мэдэе, хун сагаан хониинь дэмь дэбһэсээгээд лэ, дэхэ ханаатай, дэлэнгыень бэдэрэн тэмтэрһэн буюутайхан хурьгаяа хушуугаараа мухариса эгэрээд, дүрбэн хүл дээрээ түбжэгэнэс дэбһэн, ойро, юрдөө, үзэбэйгүи.

Эжымни голхорһон сүхэрһэндөө юм гү, али үнэхөөроошые уурлаа юм гү, хун сагаан хоние хаража, гэмэржэ оробо. Эжынгээ дуунай үгэ бүхэниие хадуун абаһан дээрһэнэ үсэд маадайн сэхэ урдаһан сомсойжо хуугаад, аялгалан гээгэнжэ оробоб:

Урин дуулан болохол даа, Ургы ногоон ургахал даа, Уһанай шубууд ерэхэл даа, Уурагшн дэлбэрхэл даа. Урдаһаашн юншнни угтахаб даа. Тээгэ, тээгэ, тээгэ, тээгэ... Хун сагаанай ниодэн байн-байн уһатажа, морхигорхон гурьганынгаа нэрэ хураггүй хорьгошоһон хуульые үнэсэн, хүхүлжэ эхилбэ. Эжымни мээхэй хайханаар намая хаража: "Дуушан болохош даа, хүбүүмни, заатагүй дуушан болохош. Хурьга абууула гээшэмнай бэлэхэн бэшэ, - сэдьхэл хэрэгтэй юм!" гэжэ хэлээд, урмашан байжа, толгойем эльбээ бэлэй".

Дондок Улзытуевай эжы - Дугарма Цыреновна залууһаа хамтын ажада ябаһан, саб гэмэ бээтэй, сагаан шарайтай эхэнэр нэн гэлсэдэг. Хоёр ханаха хүбүүдэйнгээ түлэг дундаа

Эдлэхэдэжэ нууца Бата бэхи тулгань - Баруун гарын бэлэйлиш, ахамни...

Дондок хүбүүн урда хажуудаа хоёр жаахан сонхотой набтар гэрэингээ залгаа сэнигэй дараанеа хушалта дээрэ үетэн нүхэдөө суглуулаад, шүлэг уншаха, таабари таалсаха, "Үбгэн Жэбжээнэй" гэхэ мэтын үльгэр хэлсэхэ ехэ дуратай нэн. Эгээл тэрэ үеэр тэрэ өөрөө, тэрэнэй нүхэд - Владимир Жалсанов, Бальжинима Намдаков, Цэрэн-Дондок Хамаев, Цэрэн-Дондок Шагжиев гэгшэд шүлэгүүдээ, рассказыудаа бэшэжэ туршадаг болоод ябаа.

Бүри залуугаар, саһаа урид наһанһаа нүгшэһэн Владимир Жалсановай бэшэһэн шүлэгүүдые уншахада, маяг түхэлээрөө Дондок Улзытуевай зохёолнуудыг абаһаар һануулдаг. Баһа тиимэл адли баян, уран үгэтэй хүбүүн нэн ха. "Холын замда гарахадаа" гэжэ шүлэгэйнь түрүүшын мурнууд иимэ:

Түрэл дайдаһаа Түбэй хольёеш зориходоо, Найр түрын Наадан зугааһааш

Мордолгын дуунай Мүнгэн аялга холбоо: "Мориной шэхэн монсойгоо..." - Эхилэн иигэжэ хангюурдаа, Эмээлтэ мориндоо

Унаган буряад арадаймни Урдын заншалай ёһо

Энэ бэлигтэй нүхэр тухайгаа Дондок Улзытуев дулахаанар ходо дурсан ханажа ябадаг нэн:

Үргэн Хөлгын хормойдо - Үндэр хангай Хайрангамни.

Үеынгөө нүхэр Володие Үгылэн, үгылэн хайрланалби...

Эдэ нүхэд сооһооби гансал Цэрэн-Дондок Хамаевич Хамаевые таниха нэм. Теэд энэ ахы нүхэрнай хэдэн жэлэй урда наһанһаа нүгшөө нэмнай.

Шэбэртэ нютагтаа өөрын радиоузел бии болгодоо гэхэ.

гүйгөөр хараалгаһан, шүүмжэлэгдэһэн тухайнь үетэн нүхэдэнь һайн мэдэдэг ёһотой. Теэд тэрэ үедэ сагаалган тухай бэшэхээ зүрхэлхэ хүн үгы нэн бээ. Харин Дондок Улзытуев бэшэжэрхихэн байдаг.

Саһа бордохото хүйтэн үбэл үнгержэ, Сагаагаа бариха элдин хабар дүтэлбэ гү? Сахилзын үзүүр саһан дорһоо бултайжа, Сагаа һарамнай ури һараяа хүтэлбэ гү? Мэндээ!

Дондок Улзытуевай түрүүшын номуудай хуудаһануудыг иража хуухадаа, поэт унжагайшагаар бэшэнэ, үгэдөө һаланшагаар, хамаагүйгөөр, удха шанартань багаар хандана аа гү гэжэ абаһаар ажаглахаар байдаг. Харин хожомойнь шүлэгүүдые уншахада, поэт бэлиг шадабария жэлһээ жэлдэ улам мүлжижэ, шүлэг бүхэнэйнгөө удха шанар дээрэ нэтэрүүгээр хүдэлжэ, һүүлэй һүүлдэ, энээнэйнгээ аша туһаар гүнзэгы бодолтой, уран гоёр эдэлдэг шүлэгүүдые найруулдаг болоһон байна. Жэшгээ болгон, "Буряад орон", "Буряад хэлэн", "Шэбэртэ", "Сэсэг", "Эхэнютагаһаа холо", "Шэб шэнэхэн гэр соогоо хоюулан үлэшөөд..." гэхэн шүлэгүүдые нь нэрлэхэдэ болоно.

Философско удхатай шүлэгүүдые - ами наһан, оршолон дэлхэй, мүнхэ байгааһа тухай Дондок Улзытуев гүнзэгы бодолтойгоор бэшэһэн байдаг.

Эдир залуу наһаннай Энхэ байхаа яагаа б даа. Эжы баабай хоёрнай Мүнхэ нуухаа яагаа б даа. Сагай дүрбэн эрьюулгэ Сахариг болоод үнгэрнэ, Сарюун наһанай эрьюулгэ Зүүдэн болоод үнгэрнэ.

Дондок Улзытуев уужам ехэ орон соогуураа яһала аяншалһан юм. Дунда Азлар ябаа. Памирай хормойдо, Манасый талада, сүл губи Каракумда, Ташкент, Алмата, Душанбе, Фрунзе хотонуудта айлшан боложо

Ветеран

ҮНДЭР НАНАТАЙШУУЛАА ЁНОЛОН ХҮНДЭЛЭЭ

Улаан-Үдэ хотын дайнай, ажалай ветерануудай Советскэ районои соведэй президиумэй гэшүүд ээлжээтэ зүблөөндөө, үндэр наһатай болоһон үбгэд, хүгшэдэй үдэрые яагаад тэмдэглэхэ тухай асуудал хаража үзэбэ. Тус асуудалаар районон хүн зониие социальна талаһаа хамгаалха таһагые даагша Н. С. Олейникова үгэ хэлэжэ, наһажаал хүнүүдэй уласхоорондын үдэртэ ямар бэлэдхэлэй хэгдэжэ байһан тухай суглаарашадта хөөрөжэ үгэбэ.

Үндэр наһатайшуулай үдэрые эмхи гуримтайгаар үнгэргэхын тула эмхидхэлэй комитет байгуулаабди, - гэжэ Нина Степановна хөөрөөгөө эхилэ. Тиин энэ үдэрые угтуулан хаа хаанагүй бэлэдхэл хэгдэжэ захалаа. Нэн түрүүн энэ үдэр наһатайшуулаа урижа, сай уулгаха, бэлэг

сэлэгүүдые барюулхаар хараалнабди, - гэжэ Олейникова мэдээсэбэ.

Наһажаал хүнүүдэй уласхоорондын үдэрые угтуулан районон бүхы предприяти, эмхи зургаануудай, акционернэ бүлгэмүүдэй хүтэлбэрлэгшэдтэ али болохо туһаламжа үзүүлхэ хандалга бэшэг эльгээгдэһэн байна. Сугларһан энэ мүнгэнһөө бага пенси абадаг, ганса бэе наһатайшуулаа туһаламжа, тэдхэмжэ үзүүлэгдэхээр хараалагдана. Тиихэдэ эдэнэрэй үблэдөө эдихэ капуста, морхооб, хонгино, хартаабха худалдажа абахадань туһаламжа болгон социальна таһагай мүнгэнһөө таһалагдажа үгтэхэ болоно. Энээнһээ гадна үндэр наһатай болоһон үбгэд, хүгшэд, поликлиникэдэ аргалуулха хэмжээнүүд хараалагдаа, үбшэн хүнүүдын больницада оруулагдаха юм. Мүн

предприяти, эмхи зургаануудта хүдэлһэн пенсионернүүдтэ коллективүүдэй зүгһөө амаршалга хэгдэхэ, урмашуулагдаха, нэгэ үдэрэй путевконуудые эдэнэртэ үгэжэ, "Строитель" гэжэ пансионатта амаруулхаар хараалагдана.

- Бүрйад Республикын жасын энэ хэрэгтэмнай туһалаа наань, урда жэлнүүдтэ үнгэргэгдэгтэл адляар үндэр наһатайшуулаа бэлэг сэлэг барюулха, концерт наада дэлгэхэ ханаатайбди, - гэжэ дайнай, ажалай ветеранууд соведэй президиумэй түрүүлэгшэ Л. А. Болдонов хөөрэнэ.

Наһатайшуулай үдэрые угтуулан шатарай мұрысөөн үнгэргэгдэхэ, "Байгаалин баялиг" гэхэн выставкэ эмхидхэгдэхэ, "Прогресс" кинотеатрта түлбэриггүй уран найханай фильмүүд харуулагдахаар түсэблэгдэбэ.

Удаань зүблөөндэ хабаадагшад ветерануудай Уставай проект зүбшэжэ баталба.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадалсагшад манайшые Харлан нотагта олон нэн. Бултыень дурсажа бэшэхэ болоо наа, олон баримта хэрэгтэйл даа. Тиймэнээ манай нотагһаа 150 гаран хүн дайнда мордоо бэлэй гээд абаһаар таанадтаа дуулгая. Тэдэнэйнь 66 хүбүүдынь бусага ерэхэ хуби заяагүй байгаа. Төрд гурбан хүбүүд тухай бэшэхэ ханаан үнинэй түрөө нэн. Тэрэнээ мүнөө бэшэжэ туршаха гэжэ шийдэһэн байнаб. 1940 оной сентябриин 9-дэ нэгэ үеын 1921 ондо түрэнэн 6 хүбүүд

ДАЙННАА БУСААГҮЙЛ ДАА...

уялгата албанда мордоо бэлэй. Тэрэ сагта бултадаа 19 наһатай хүбүүд бэлэй. Ширип Пурбуевич Абиудев, Жаргал Дугаржапов, Мунко Доржиевич Зундуев, Ширип Найданович Мункуев, Фёдор Филимонович Разуваев ба Цырен Олзобоевич Улзытуев гүгшэд болоно. Эдэнэрэй уялгата албая дүүргэжэ ябаха үедэнь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн эхилээ бэлэй.

1941 оной түмэр сагаан могой жэлдэ Эсэгэ ороноо хамгаалжа ябаһан 5 буряад хүбүүднай аминаһаая үгөө нэн.

Зургаадахи хүбүүниинь манай нотагта түрэнэн буряад хэлэтэй Разуваевтан гэжэ үнэр баян ажалша ба ангууша бүлын хүбүүн нэн. Тэрэ бүлын 4 хүбүүдынь дайнда хабаадалсаһан намтартай. Гурбадахи хүбүүниинь дайнда жолоошоноор, бултанда

мэдээжэ ЗИС-5 (3 тоннын) ногоон шэрэтэй машинаар, Ленинградтай блокадада хабаадаһан юм.

1980 оной эхин багаар төөрижэ ябаһан орден, медальнуудын нүхэр Разуваевые оложо, гартань барюулагдаа бэлэй.

Дайнай нүүлээр түрэл нотагаа бусага ерээд, пенсидэ гаратараа хэдэн олон жэлнүүдтэ өөрынгөө үеын нүхэд, түрэл нотагтаа, үнөөхил ЗИС-5 машинаараа хүдэлһэн юм. Далан наһанайнгаа дабаан дээрэ ябаһан Ф. Ф. Разуваев 1990 ондо наһа бараа нэн. Тэрэ нүүлшын жэлнүүдтэ трактор, машина заһабарилгын ажал хэжэ ябаа бэлэй.

Фёдор Филимонойчой намганиинь Лизэ хээтэй мүнөө Галя басагантаяа Охин-Булагта ажаһуудаг. Разуваевые нотагайхидынь ехээр хүндэлдэг юм. Федя

абгай урагшаа ханаатай эрхим ажалша, хүн зондоо мотоцикл, машина ба тракторайшые элдэб зүйлнүүдые заһажа үгэдэг, уран гартай мэргэжэлтэ байһан юм. Энэ дүрэ зурагайнь ара талада Филимонойчой гараар, минии абада зорюулан, иигэжэ бэшээтэй: "Баян-Далай Жамсаевичта!"

Хоёрдохи дүрэ-зураг дээрэ Ширип Найданович Мункуев, энэ бүлымнай 3 хүбүүдынь дайнда хабаадалсаһан, Ширип Найданович эхэ, Эсэгын аха хүбүүниинь байһан юм. Энэ дүрэ-зурагай ара таладань, минии абымни дүү хүбүүн "Даба-Самбу Жамсаевичта!" гэжэ бэшээтэй.

Гурбадахи дүрэ-зураг дээрэ энэ дайнда ами наһаая үгэһэн Жаргал Дугаржапов, минии абымни ахын хүбүүн нэн.

Тэрэ сагта 20 наһа хүсөөд ябаһан Жаргал Дугаржапов Алас-Дурнада далайн сэрэгэй флотто алба хэжэ ябаха үедөө баруун фронт эльгээгдэжэ, дайнай халуун дүлэн соо 1943 ондо наһа бараһан юм. Энэ дүрэ-зурагай ара тээн хөөртэй боложо ябаһан намдаа бэлэглэһэн, өөрынгөө гараар: "Володидоо, 1942 оной апрелин 10, Дугаржапов ба Богатырь. г. Свободный" гэжэ бэшээтэй байдаг юм.

Магад, Жаргал ахамнай намгашые абажа үрдөөгүй, дайн байлдаанда мордоһон хадань энэ дүрэ-зурагынь ехээр сэгнэжэ, хадаглажа ябадаг хүм. Залуу наһандаа далайн сэрэгэй флотто алба хэжэ ябахадаа, ами наһаая үгэһэн Жаргал ахынгаа бөөлүүлээгүй хэрэгые дүүргэжэ ябанаб гэжэ сэдхэхгшэ нэм.

Владимир ВАНЧИКОВ, ажалай ветеран.

ХЭНДЭ ХҮНГЭЛЭЛТЭ ҮГТЭНЭБ?

1974 оной январин 18-да СССР-эй Верховно Соведай Президиум "Ажалай ветеран" гэхэн медаль бии болгохо тухай Указ баталап абаа нэн. Тэрэ гэхэнээ уламжалан, 17 жэлэй туршада пенсидэ гараһан хүн бүхэндэ энэ шагнал баяр ёһололой оршон байдалда барюулагдадаг байһан гэсшэ. Нүүлэй нүүлдэ энэ шагнал хүндэгүй болоо гэжэ СССР-эй Верховно Соведай Президиум тооложо болюулһан байгаа. Энэнь 1991 он болдоно.

Тэрэ гэхэнээ уламжалан, тус медаль тухай хэншые ухаан бодолдоо оруулдаггүй байгаа. Харин 1994 оной декабриин 16-да Гүрэнэй

Манай тайлбари

Дүүмэ "Ветеран" тухай Федеральна Хуули баталап абахадаа, 7-дохи стагья соогоо иигэжэ бэшэһэн байна: "Орден, медальнуудаар гү, али СССР-эй, Россин Федерациин хүндэтэ нэрэ зэргэдэ, бусад эмхи зургаануудай зүгһөө ажалдаа шалгарһанай түлоо тэмдэгүүдтэ хүртэһэн, мүн олон, удаан жэлдэ хүдэлжэ, үндэр наһатай болоһонд пенсидэ гарахадаа "Ажалай ветеран" гэхэн нэрэ зэргэдэ хүртэхэ ёһотой. Тиихэдэ эдэнэр алишые хотын транспортаар түлбэриггүйгөөр ябаха аргатай болоһон юм. Иимэ хүнгэлэлтэдэ гансал 1991 он болдотор "Ажалай ветеран" гэхэн медаль абагшадта хабаатай болоһоб.

НАНГИН НАНАГДАХА ЭЖЫМНИ

Эжы... Эжы... Эдээхэн гурба үзэг соо алтан дэлхэйнай, алтан шаргал парамнай, сэрү арюун тунгалаг агаартай эблүүлэгдэн сугларшад шэнги ханагадаг эжымнай хүхэ сэнхир огторгой дор, хүрбэтэ алтан дэлхэй дээр, хэнһээшые, юунһээшые унтаг сэнтэйгээр, тон дүтөөр бултанда ханагдаха, ханагдаха нангин эжы тухайгаа хэн дурсан, урда дулаан үгэнүүдые хэлэнгүй байхаб даа. Гарьемын ганзагада, хүльемни дүрөөн хүргөөд, үшоол ханаа сэдхэхэ зобоожо, хүхэмни хаана ябаха аб даа, дааранагүй, гэдхэ үлдэнгүй гү гэжэ унтажана нойроо сэлмешоод хэбтэхэ. Энэ бүхэн хүүгэдэ найнда бурга муу юумые ойлгуулжа хэлэхэ хүнэй зэргэ болгохо гэжэ нангин сэлмэг арюун үүргэтай ха юм. Теэд, бидэ үр хүүгэдын заримдаа эжын хэлэһэн туһатай үгэнь ойлгонгүй үнгэргэдэ зантайбан. Шадаал хаа бурхан шэнги эжыдэ туһалгансаарыень орхингүй хүгшэрхэдэнь үргэжэ, ханаа сэдхэхэ хүүдэлэнгүй ябаха байгаа гэжэ ханадагби.

Уулата Захаамин аймагтай Утаата нотагта ажаһууаг хүгшэн эжы, Ханда Гомбоева Гомбоева тухай хөөрэхэ гэжэ сэдхэхэ хүүдэлэн хуудам ухаандамни гансал хайтас сэрбэр, нангин, сэлмэг, тунгалаг дээдын дэмбэрэлтэй алтан үгэнүүд ороно. Юундэб гэжэ энэ хүндэтэ, хайрата хүшэ эжышын багаһаам наһа үндылгэжэ, хүнэй эвгэ болгоһон юм. Эдэб хайра туһатай зүбшөөлнүүдые, эмхи гуримуудые заажа, хэлэжэ, мүү гэжэ юун бэ, найн гэжэ юун гэжэ ойлгуулһаар байһа. Хайрата хүгшэн эжымни үндэр наһатай болонхой, мүнөө ааша 70-тай. Теэд хүгшөөлнүүд намдаа ходоодоо залуугаар арюун зохионхой ханагадаг. Хүгшэн эжымни луу жэлдэ, 1926 ондо түрэй юм.

Алтан шэнги долон үхибүүдые түрэгжэ, тэдэнэй аша гушанарые харалсаһа оорынгоо наһанайн нүхэ болохо Санжай Тобоевич Доржиевтоёо налайжа хуураа Хүгшэн аба эжы айлшалан ошоходом, наһа бууза мяхаар, сагаан эжы дээжэ болохо: тоһо, зөөг аарса, хүрэнгэ, хуруун хүндэлдэг юм.

Хүгшэн эжымни түрэй колхоздоо ехэ амжалтатай хүдэлһэн, хүн зондоо хүндэ ямбатай юм.

Хүгшэн эжынгээ хүрэй үгэнүүдые ходоодоо халһа ойлгуулжа үгэхэнь түрүүшээр нэгэ ойлгоошыегүй наа, хуураа заабол ойлгохос. Минэ хүгшэн эжы тон урихан зөөг нам даруу зантай, айла ухаатай, сээсн хүн юм.

Эгээл дүтэ, ходо ханага эльгэлэн хуудаг хайра хүндэтэ хүгшэн эжы, ашатын найхан сээсгүүдтэ гоёхонуудынь таһаан барюулха дурам хүрэнэ.

С. ЖИГИН

БГУ-гай буряад хэлэ факультэдэй о...

БУДА АБГАЙН УТАҢАНУУД

Данцаранов Буда абгай гурбан хүбүүтэй байсан. Гэр бүлдөө бариха байсан малынь хубаахада, хүн бүрээ гурба-дүрбэн үнээтэйхэн, нэжээд моритой, таба-зургаан хонитойхон, бэээ р-ажа шадаха аргатай хэн. Буда абгайда агнуурида гү, али заганада ябаха заншал огто байгаагүй. Юуб гэхэдэ, хойхо яхатан буддын шажанда шүтэдэг, тэрэнэй нургаал шудалдаг байгаа ха.

Аха нютагай доодо оёрой хойхо яхатан нэгэ үндэхтэй хадаа эбтэй эетэй хоорондоо энэ тэрэ ажалаа хэлсэдэг, бээ бээдээ ходо ябалсажа, үнгэрхэн саг түүхэ, домогто орошон баатарнуудай эндэхи нютагуудта гаргахан али олон баатаршалганууд тухай Аха нютагта домоглон хэлсэдэг юм.

Баатарнууд тухай Буда абгай саада үеын хүнүүдэй хөөрэлдэхые анхаралтайгаар хадужа абалсахан байдаг. Тэрэ сагай баатарнууд тухай үшөө Бизья Сахаров минии эсэгэ хоёртой хөөрэлдэхые үхибүүн ябахадаа хонирходог бэлэйб.

Содномой баабай Буда үндэршэг бээтэй, хэрэгтэ хэрэггүй үлүү үгэ огто хэлэхэгүй, үгэ огто хэлэхэгүй, үгэ бүхэндөө тон наринаар хандадаг, холын хараатай сээсэн хүн ябадаг байсан юм.

Буда абгайн ехэ хүбүүн Содном Улаан-Удын багшанарай училищи дүүргээд, нютагтаа Баруун-Голой эхин нургуулида багшалжа эхилээ хэн.

1941 ондо фашис Германие бута сохилсохо бүгэдэ арадай тэмсэлдэ манай нютагай бүхэтэйшүүл тангаригаа үгэжэ, дайнда мордодог табилантай байсан гүб даа.

1942 оной февраль нарада Содном бидэ хоёр сэрэгэй албанда абтажа, Шэтын областыдо байрлахан сэрэгэй частьда алба хэжэ байтарнай, сугтаа ошохон хүбүүдые зүг бүринь халгаажэ, ондо ондоо частьнуудта эльгээгээ хэн. Саримыень дайнда хабаадаха бэлэдхэл, шудалуулаад, баруун фронтдо ябуулдаг бэлэй.

Харин Содном Будаевич Данцаранов Алас-Дурна зүгтэ үлэжэ, Японой дайнда хабаадласаад, нютагаа бусажа ерэхэ хуби заяатай байсан юм. Сэрэгэй албанда хэлхээ холбоошон ябахадаа, хүшэр хүндэ участогоудта, арми, дивизи, полкнуудай дунда харилсаа холбоо тогтоохо телефонуудай хэрэгсэлнүүдые үргэлөөд, шухала мэдээнүүдые дамжуулжа ябадаг байгаа бишуу.

Нютагаа бусажа ерэхээр хэлхээ холбооной нургуулида хурахадаа, бүхы шалгалтануудаа "таба" гэхэн сэгнэлтэ дээрэ үгэдэг байгаа. нуралсалаа дүүргээд, Ахын аймагай хэлхээ холбооной узелай начальнигаар томилогдоһон юм. Тэрэ гэхэнхээ наһанайнгаа амаралтада гаратараа ажаллаа.

Республика дотор холын малшадай дунда хэлхээ холбоо байгуулха хэмжээ ябуулгын абтахада, Ахада энэ хүдэлмэри эмхидэшьегүй байгаа. Нэн түрүүн радиогой бии, үгыншые мэдэгдэхгүй, дуулдахашьегүй, тон оборхон байсан саг юм даа. Хэгдэхэ ажал захэ үзүүргүй, районой тосхон хуурин, малшадай байранууд тээшэ утаһа татахын тула хэдэн мянган баханануудые бэлдэхэ, заһаха, зөөхэ хүдэлмэри яалай.

Нарьдаг уулын саана хууһан малшад радиотой болохобди гэжэ ой ухаандаа, зүүдэндээшье оруулаа, үзөөгүй байһан гэе.

Промышленнаа предпритинуудһаа холо, зэрлиг ой тайгын хабшууда ажанууһан хүн зониёе радиогоор хангаха хэрэгые бөөлүүлхэ талаар аймагай хэлхээ холбооной узелай начальник Содном Будаевич эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэжэ гараа юм. Тийгэжэ нүхэр Данцарановай үсэд нэтэрүү оролдолгоор аймагай хүн зон радиотой болоһон гээшэ. Энээнэй удаа Ахын аймагыёе телефонтой болгохо асуудалай гарахада, Содном Будаевичай хэжэ ажалын ехэ болоо хэн. Тийн 1970 онһоо эхилжэ, тус аймаг телефонтой болоһон байгаа.

Урдандаа Ахада эблэл захилгын болоходо, зарим айлнууд 10 гаран элдэб зүйлэй газетэ, журналнуудыёе захижа абадаг байһан гүб даа. Тийхэдэ үндэһэн хэлэн дээрэ гарадаг "Буряад үнэн" газетын захил 450 хэһэгтэ хүрэдэг хэн. Харин мүнөө Ахада "Үнэн" газетэ ехээр үсөөрөө, үнэ сэнгын модоной оройдо хүрэмөөр.

С.Б. Данцаранов Ахын хэлхээ холбооной ажал хэрэгые хайжаруулгада ехэ оролдолго гаргаһан хүн. Орлиг тосхондо хэлхээ холбооной шэнэ байсан баржулаа, үшөө Сорогто, Саяан хуурунуудта хэлхээ холбооной телефонно станцинуудыёе бодхоогоо юм.

Юрэдөө, Ахын хэлхээ холбооной узелай начальник С.Б. Данцаранов одоол үнэн сэхэ, хүйтэн халууниёе нилээд үзэһэн, ажал дээрэхи бэрхэшээнүүдые яһала үзөө, тэрэниёе зүбөөр та дабажа гараа гээд хэлэлтэй.

Д. ДУГАРОВ, журналист.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дайнай, ажалай ветеран, Буряад Республикын габыяата агроном, Фёдор Ермолович Ефимов Дзержинский нэрэмжэтэ совхозой директорээр 21 жэлэй туршада хүдэлхэн намтартай. Удаань Бэшүүрэй аймагай

түрүүлэгшээр хүдэлжэ, пенсияд гаранхай. Мүнөө тэрэнэй үбсүүндэ Дайнай, Ажалай Улаан Тугай орденууд, хэдэн олон медальнууд ялардаг. Нүгөөдөн - Ленинэй орденго АВРЗ-тэй түмэршэ дархануудай цехэй ветеран А.Д. Болхоёв.

Лхамажаб Дашажитбеёвич тус цехтэ 30 гаран жэлэй туршада түмэршэ дарханаар хүдэлхэн, Октябриин Революциин орденээр, хэдэн медальаар шагнагданхай.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

“ЗУБӨӨР ХАРУУЛХА, ОЙЛГУУЛХА УЯЛГАТАЙБДИ...”

Дэрэнэй дунда нургуулин дэргэдэхи хизаар ороноо нэгжэлэлгын музейн директор, Буряад Республикын габыяата багша, Россин Федерациин арадай гэгээрэлэй отличник Д.П. Битуевтай үнгэрэгшэ хэлэй хугасаа соо яһала уулзагдаа, элдэб асуудалуудаар хөөрөлдөөнүүд болоо.

- Агууехэ Илалтын ээлжээтэ ойн баярта бэлэдхэлэй талаар манай нургуулида бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ хэн. Дайнай ветерануудтай уулзалганууд үнгэргэгдөө. Энэ хүнгэн бэшэ хүдэлмэри эмхидхэхэдэ, нургуулин директор Юрий Жигжитович Рабжинов, багша Мунко Заятуевич Раднаев гэгшэд ехэ туһаламжа үзүүлээ юм, - гэжэ Дамба Пинхузаёвич хөөрэнэ.

Эдэ хоёр багшанарай эсэгээрнэй үнгэрэгшэ дайнда хабаадласан. Нэгэниинь Балтиин далай хүрэн, нүгөөднэй эсэгэ - Заята Бадмаёв Берлин абалсаһан, Эльбэ мурэн дээрэ американ, англи, француз сэргэгшэдтэй уулзаһан намтартай юм.

Юрий Рабжиновай аба Жигжидайнһаа бусажа ерэхээр түрэл колхоздоо элдэб ажал хээ. Гэрээшээр, түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлөө. Дүшөөд онуудай эсэгтэ сомон зүблэлэй зайһан ябатараа, хардуулан гэмнүүлжэ, хамагдан абагаража, түрмэдэ ороһон юм. Зүгөөр зэмгүй байһан тула сүлөөлэгдөөд, гэртэ бусажа ябатараа харгыдаа наһа бараа.

- Дайнда хабаадаһан хүнэй үрэ хүүгэд байһан хадаа бидэ абанар тухайгаа, тэдэнэй дайшалхы зам тухай заагагүй өөрлөгөө үхибүүдтэ, мүн тэдэнэй үгэндэ хөөрөжэ үгэхэ гэжэ оролдонобди. Оролдохыёе ёһотойбди, - гэжэ багша Мүхэ Бадмаёв хэлээ хэн.

- Сагнай мүнөө орёо хүндэ болонхой. Чечняда болохо байһан дайн бидэнэй ханаа сядьхэл зобооно. Тэндэ хүрэн буугай абан, сомбын тэрэрэн радиогоор дамжуулагдана, телевиденээр харуулагдана. Эдэ бүгэдэ манай иишэ хүрэжэ ерэнхэндэ соностоходоо, наһажаалшыёе, эдиршыёе хүнэй зүрхэ сэдхэл тамална, хүлгөөнэ. Нүрөөтэйл даа.

Энэ даёе зогсоохо талаар тэмсэхэл хэрэгтэй. Тиймэнхээ бидэ багшанар хэдаа дайшалхы, патриотическа талаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэн ябуулхадаа, дайн сэрэгэй түхэл шарай алишыёе талаһаан зүбөөр харуулха, залуу үгэндөө һайнаар ойлгуулха уялгатайбди, - гэжэ Юрий Жигжитович хөөрэнэ.

Дэрэнэй сомоной харьяата газар дайһаа 200 гаран хүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадласаа. Тэдэнэй дундаһаа хахадһаа олонинь нютагаа бусаха хуби заяагүй байшоо. Бусажа эрэгшэдэйнь тоо һүүлэй жэлүүдтэ үсөөржэл

байна даа гэжэ Дамба Батуёв шанална.

Нютагай дунда нургуулин хурагшад мүнөө амар мэндэ ябахан аха дүү Ширетор, Мэжэд, Хүбүүлэй Дашиёвудтай нэгтэ бэшэ уулзаһан, тэрэнэй хөөрөө бэшэжэ абан байха. Буряад Республикын соёлой габыяата хүдэлмэрилэгшэ Жамьян Борбоновой Дашиёвуд тухай бэшэһэн очерк нютагай музейн материалуудай дунда онсо хуури эзэлнэ.

Дайнай зарим ветеранууд үндэр наһатай болохо ябаашыёе наа, үшөөл ажаллаһаар, үйлэдбэрийн хэрэгүүдтэ хабаадласаһаар. Жэшээнь, урдандаа олохон жэлэй туршада хонишоноор хүдэлхэн Дамба Раднаёв мүнөөшье энэ хүдэлмэрээ орхөөдүй. Налгай дулаахан зунай үдэрнүүдэй хүржэ ерэхэдэ, үбнэ хуряалгада хабаадласадаг. Гоожуур болон Малыгинай нуурнуудай хоорондохы, мүн Баяндайн, Нугын, Аянай сабшаланууд дээрэнхээ абтан үбнэ хүрилэлсэдэг, булта шахуу сомоонуудыёе мүндэгэр гоёор шоруулдаг.

Дайнай ветеран Дамба Раднаёв далаад онуудаар ГДР руу аяншалаад ерээ юм. Тийхэдэ баһал тэрэ 1945 ондо ябаһан нэгэ зарим газарнуудаа хараа ааб даа.

Сэрэгэй нүгөөдэ ветеран Заята Бадмаёв хадаа баһал наһатай болошыёе наа, энэ тэрэ ажал хэһээр.

Сарбагай сагаан хүхээ барижа, шэнэ гэрнүүдые бодхоолсодог, мүн хуушарһан байрануудыёе хэльбэн шэнэлсэдэг.

Заята Бадмаёв бага наһанһаа шогтой зугаатай хүн даа. Ябаһан лэ газарта энеэдэ зугаа гаргаһан лэ байдаг. Тэрэ Белоруссийн гурбадахи фронттын танкова армин сэрэгшэдтэй сугтаа Минск хотыёе сүлөөлсэһэн. Удаань Белоруссийн нэгэдэхи фронттын бүридэдэ ороод, дайсанай эшээн Берлин хото абалсаа, Эльбэ хүрөө, бүлэг совет сэргэгшэдтэй сугтаа Франциин нийслэл Париз хото айлшаар ошоо хүм гээд хөөрэдэг.

Энэ нүхэрнай дайнай дүүрэнхэнэй удаа үшөө хоёр жэлэй хугасаа соо Зүүн Германида сэрэгшэнгээ алба хээ. Аяар дүрбэ-табан жэл болоһоной удаа гэхэ гү, али табяад онуудаар нютагаа бусажа ерээд, ой модоной ажахыда харуушанаар хүдэлөө. Тушаалта хүдэлмэридөө үнэн сэхээр хандадаг байһанайнгаа түлөө олон тоото грамотануудаар, "Ой модоной ажахын отличник" гэхэн тэмдэгээр шагнагданхай.

Дээрэ дурсагдан эдэ нүхэднай олон тоото орден, медальнуудаар шагнагдан зон гээд тэмдэглэе.

Г. БАДМАЕВ.

САГААРУУЛАГДАҢАН БАГША

Дурсалга

Петр Степанович Гилев Берхеевдинск хотодо "Хибүүдэй хани нүхэр" гэхэн бүлгэм байгуулаһан юм. Энэ бүлгэмдэ хэ, эсэгээ алдаһан хибүүд оруулагдажа, шудалдаг хэн.

Тэрэ холын хатуу, хамалгын жэлүүдэй үсэр Гилев тушаагдажа, "гурбанай" шиндхэбэрээр, 1938 ондо саазалуулагдаһан байгаа. - Педучилищин үдэшин отделендэ бидэнэр хурахадаа,

ород хэлэнэй ба литературын багша П.С. Гилевэй уран зохёолнуудыёе сээжээр уншахадань, амя даран шагнадаг хэмди, - гэжэ мүнөө 90 гаран наһатай О.П. Преловская 30-аад онуудай

сагыёе ханаанда оруулан хөөрэдэг. Тэрэ холын сагуудта ягаашыёегүй ябаһан хүбүүдэй худалаар хардуулан саазалагдаһан нүхэдыёе республикын прокуратурын хүдэлмэрилэгшэ И.А. Гришин

Б. ИНИОКЕНТЬЕВ.

XVII жаранай гал улаан хулгана жэл (1996 - 1997 ончуд)

НАМАРАЙ ЭХИН УЛААН БИШЭН БА ДУНДА УЛААГШАН ТАХЯА НАРАНЧУД

Table with 8 columns: Буряад литэ, 27, 28, 29, 30, 1, 2, 3 and 8 rows: Европын литэ, Гаргаг Нэрэ Үдэр, Үнгэ Үдэр, Мэнгэ, һуудал. Each cell contains a name in Buryat script.

Гарагай 2-го хуушанай 27 (сентябриин 9).

Шарагшан тахья, 4 ногоон мэнгын, шоройдо һуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, далага абаха, эм найруулаха (тахья үдэр найруулаһан эм аршаан болодог удхатай), найман луста мүргэхэ, үргэл үргэхэ, шуһа ханаха, зүүн зүг тээшэ ябаха, тангаригаа боллоулха, эльбэ дараха, модо һуулгаха, тараг бэрихэ, айраг халааха, нүхэ малтаха, замда гараха, юумэ худалдаха, худалдажа абаха мэтын үйлэнүүдтэ һайн. Гэхэ зуура шэнэ хубсаһа үмдэхэ, хэргэллэ газашань гаргаха, нүхэсэхын тула тангариг абалсаха, бэри буулгаха, түрэ хэхэ, заргалдаха, хэрэдэхэ, балин гаргаха, сутлаа зарлаха, үгэлгэ үгэхэ, гуйраншадта юумэ барюулаха, гэрэй һуури табиha, бага үхибүүды гэрһээ гаргам, ондоо тээшэнь эльгээхэ мэты тэбшэхээр. Энэ үдэр эршүүлэй (4 ногоон мэнгын үдэр эхэнэр хүнэй үһэ тайрадаггүй!) үһэ абабал, амгалан тайбанда һайн.

Гарагай 3-да хуушанай 28 (сентябриин 10).

Сагаан нохой, 3 хүхэ мэнгын, түмэртэ һуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, зальбарха, бурханай шэрээдэ мандал табиha, амгалан байдалай түлөө болон һаһа утадхалгын хэрэг бүтээхэ, хубсаһа эсхэхэ, балин шатааха, тангаригаа боллоулха, агнаха, лусуудта үргэл үргэхэ, эм залаха мэтын үйлэнүүдтэ һайн. Зүгөөр газар малтаха, абанаһа бусааха, модо отолхо, хюрөөдэхэ, һубаг малтаха, үхибүү хүддэ оруулаха, бишыхан хүүгэды гэрһээ гаргаһа, ондоо тээшэнь эльгээхэ, суглаа зарлаха, хутага хурсадаха, үһээ угааха, хэрэдэхэ, замда гараха, нүүхэ (илаһага хари ногаг руу!), хэрэглэл газашань гаргаха, һаһа барагшын хэрэг үйлэдэхэ, бэри буулгаха, шэнэ хубсаһа үмдэхэ мэты сээрлэхээр. Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, хэрүүл гараха, тэмсэл болохо.

Гарагай 4-дэ хуушанай 29 (сентябриин 11).

Сагааншан гахай, 2 хара мэнгын, огторгойдо һуудалтай

үдэр. Бишэн һарада гахай үдэр тудахадаа, угаа муу, харшадһан удхатай байдаг. Тиимэһээ энэ үдэр ямаршы хэрэг эрхилэнгүй, замда гарангүй, тушаалта гү, али гэртэхи ажалаа хэжэ үнгэргэбэл, дээрэ байха. Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, һүнэһэн зайлажа төөришэхэ.

Гарагай 5-да хуушанай 30 (сентябриин 12).

Харахулгана, 1 сагаан мэнгын, уһанда һуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, лусуудта үргэл үргэхэ, үзэг шудалха, бурханай ном үзэхэ, номой үйлэ үйлэдэжэ дүүргэхэ, шэнэ гэр бариха, дасан (дуган) нэхэхэ, тангариг абалсан нүхэд болохо, тараг бэрихэ, айраг халааха, буян арьбажуулха, далага абаха, үхэр худалдаха (андаалдаха), юумэ худалдаха, үүдэ гаргаха, нарай үхибүүды эмшэлхэ, абанаһа бусааха, түмэрөөр уранай зүйл бүтээхэ, аршаанаар угааха, эм найруулаха, ном номнохо мэтын үйлэнүүдтэ һайн. Зүгөөр 30-най дүйсөн үдэр хүнэй үһэ абажа болодоггүй, эрлигтэй ушарха гэдэг.

Гарагай 6-да шэнын 1 (сентябриин 13).

Намарай дунда улаагшан тахья һара гараба. Харагшан үхэр, 9 улаан мэнгын, хада уулада һуудалтай үдэр. Бисалгал үйлэдэхэ, сахюуса хуруулха, далага абаха, бурхан тахиха, үргэл үргэхэ, лүн абаха, ваджрын хэрэг бүтээхэ, мори хургаха, сарномгоруулха, гэрэй һуури табиha, үхэр худалдаха, худалдажа абаха, эритэ мэсэ бүтээхэ, модоор дархалха, субаргада мүргэхэ, һаһа утадхала, эм найруулха, абанаһа бусааха, худаг малтаха, модо һуулгаха мэтын үйлэнүүдтэ һайн. Гэбэшье бэри хүргэхэ, бэри буулгаха, ехэ хэрэг эхилхэ, бурханай ном уншаха, эд бараа худалдаха, хээрэ нүхэ малтаха, һаһа барагшын хэрэг үйлэдэхэ мэты сээрлэхэ гэнэ. Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, һаһан богони болохо.

Гарагай 7-до шэнын 2 (сентябриин 14).

Хүхэ бар, 8 сагаан мэнгын, модондо һуудалтай үдэр.

Бурханда мүргэхэ, сан табиha, амгалан байдалай түлөө ном уншаха, сахюусанда үргэл үргэхэ, далага абаха, аршаанаар угааха, тэнгэринэртэ мүргэхэ, үргэл үргэхэ, зүүдхэл зүүхэ, модо һуулгаха, газараа заалгаад гэрэй һуури табиha, дасан (дуган), субарга болон мүргэл шүтээнэй бусад зүйлнүүды арамнайлаха, абанаһа бусааха, городго ажал хэхэ, мал үүсэхэ, шэнэ ногагта түбхинэхэ, һаһа утадхала, нүүхэ, аргаламжада орохо, бэри буулгаха мэтын үйлэнүүдтэ һайн. Зүгөөр хубсаһа эсхэхэ, һаһа барагшын хэрэг үйлэдэхэ, мяха шараха, тоһо хайлуулха мэты тэбшэлтэй. Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, хэрүүл, тэмсэл болохо.

Гарагай 1-дэ шэнын 3 (сентябриин 15).

Хүхэгшэн туулай, 7 улаан мэнгын, хийдэ һуудалтай үдэр. Бурханда, Наранда, һарада, Үүрэй Солбондо мүргэхэ, тантрын тарнинууды уншаха, абанаһа бусааха, ном номнохо, буян бүтээхэ, эм найруулха, хээрэ ажал хэхэ, түрэ хурим наадаха, мори хургаха мэтын үйлэнүүдтэ һайн. Харин малгай эсхэхэ, шуһа ханаха, худаг малтаха, һаһа барагшы хүүдөөлхэ, шэнэ газарта бууса түхээрхэ, лус тахиха, шулуу хүдэлгэхэ, модо отолхо, улай гаргаха, мяха шараха, тоһо хайлуулха мэты тэбшэхээр. Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, эд зөөри арьбажаха, мал үдэхэ.

Ажаглалта: намарай дунда улаагшан тахья һара хадаа нэгэ сагаан мэнгэтэй, шоройдо һуудалтай байна. Энэ һарада дабхархаг зүйл эдеэндэ багаар хэрэглэхэ шухала. Тиигбэл, эльгэнэй ажаллагае эдэбхижүүлхэ, хүшэтэй болгохо байна. Хэтэрмэ ехы эдижэ, уужа болохогүй. Ехээр эдеэлхэдэ таргалжа, тэрэнһээ боложо, бэын элшэ хүсэний худал һубагаар нэбтэрэн гүйхэдэ, һаад ушарха. Шэнэ бал (зүгын тоһо) ехэ хэмжээгээр хэрэглэхы сээрлэгты. Шэнэ бал бодосой Колилсоондо хубилалта гаргажа болохо. Шэнэ жэмсэй үрэ ехээр эдибэл, бэедэ эшэргэнэ туулаха хараатай.

ФУТБОЛ

“СЭЛЭНГЭ” - “МОТОР” - 1:0

“Сэлэнгэ” - Константин Кобунов, Алексей Похлебаев, Александр Зыков (Валерий Тетерин), Андрей Ачкасов, Константин Трофименко, Георгий Гармашов, Игорь Зыков, Виктор Малых (Александр Симагин), Сергей Хижняк, Александр Фильшин (Андрей Пойманов), Вячеслав Марач;

“Мотор” - Евгений Зайцев, Леонид Костров, Александр Воробьев, Рустам Хуснутдинов (Алексей Шмаль), Валерий Голополосов, Александр Дурновцев, Азат Шамсутдинов (Дмитрий Буга), Владимир Крокичев, Валерий Борисов (Андрей Федоричев), Олег Прокудин, Василий Бруско;

мүрысөөнэй ахмад судья - республикын категориин судья Рашид Адуллин (Омск), туһалагшаднын Вячеслав Веретенников, Олег Матросов (хоюулаа Шэтэ).

Манай футболистнуудта айлшаар ерэнэн Прокопьевскийн “Мотор” байгша оной наадануудта тиимэшье олон очкотой болоодуй, мүрысөөнэй таблицата һүүлшын һууринуудай нэгы езэлжэ ябана. Тиигээшье һаа, Ангарскийн “Ангаратай” 22 тоотойгоор тэнсэнхэй, Улаан-Үдэ хүрэгжэ ерэнэн байна.

“Моторой” футболистнууд даншье һулаар наадана гэхын аргагүй. Командын довтологшод Прокудин, Крокичев, Борисов, Бруско гэгшэд манай командын ворота руу бумбэгэ сохижо оруулхын хойноһоо яһала оролдогго гаргаа, үсэд иэтэрүү довтолго эмхидхэ хэн. Энэнь уулзалгын эхилхээр хэдхэн минутын туршада үзэгдэнэ байгаа. Зүгөөр манай командын хамгаалагшад айлшадай довтолго бэлхэнээр саража үрдөөд лэ байха юм. Энэ хамгаалагшад Ачкасов, Трофименко, Зыков гэгшэдэй оруулаһан хубита ехэ.

Нааданай эхилхээр 34-дэхи минутын ябажа байханда “Сэлэнгын” футболистнууд тоо нээжэ, стадиондо сулгаралтада баясуулба. Энэ бумбэгэ Игорь Зыков сохижо оруулаһан байгаа.

Хоёрдохи хахадэй эхилхэсээр, айлшад дахинаа һайн довтолго. Командын гэгшүүн Федоричев абалан бумбэгэс эршэтэй шантаар сохижо, шүүд лэ тоо нээжэрхин алдаа. Яаруу дундаа сохиһон энэ бумбэгынь манай вратарь Кобунов арай шамай абажа үрдибэ ха юм.

“Сэлэнгын” футболистнууд энэ удаа хамгаалаг, довтолгооо эмхи гуримтай болгожо, Хижняк, Марач, Симагин болон бусад хэдэн удаа довтолго эмхидхэн аад, абалан бумбэгээ буу тээшэнь сохижо, миин һалашань харамтай байба. Энээээр наадан дүүрэгжэ, “Сэлэнгын” футболистнууд гурбан очко абахадаа, мүрысөөнэй таблицата наймадахи һуурида гараба.

“Сэлэнгэ” команда удаадахи хоёр нааданай үнгэргэгчез Назаровай “Виктория”, Новокузнецкийн “Металлург” комангануудта айлшалба.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ДАЧАДА ХУЛГАЙ ОРОНО

Хотын ажаһуутшад зунайнгаа бүхы сүлөөтэй саг дачада үнгэргэдэг гээшэ. Нэгэ багаханшье талмайтай һаа, тэрээнэ баярлажа, заа зуухан юумэ тариха, үтэгжүүлжэ, уһалжа, бэй үбһэнһөөнь сэбэрлэжэ харууһалдаг юм.

Тээд намарай хуряалганай ханын дүтэлхэдэ, дачануудта хулай заатагүй олошордог. Манай “Сэлэнгэ” гэжэ саад ургуулаһадай бүлгэмдэ баһал хулгай үзэгдэнэ.

Эндэ һая гоё гэгшын корзина баринхай танигдаагүй эрэ хүршынманай ретекэ суглуулжа байба. Дачын эзэдэй гүйдэхэ гарахадань, тэрэн корзинаһа хадаа, бушуу саашаа тэрэнь Хулгайшанай хойноһоо залуу хүбүүд намнажа, тэрэниие барыа. Хүршэ, холо бэшэхэнэ оршодог дачада республикымнай мэдээх прокурор байдаг юм. Энэ ушар тухай мэдүүлхэдэмнай, “милици” тушаал, тэрэниетнай бүхэли һүни тэндэ байлгаад, үмдэ эртэһнээ “табиha даа” гэжэ хэлээ хэн.

Тиихэдэнь залуу хүбүүд өһөдөн шийдхэбэри гарыа хубсаһынь тайлаад, гарынь хойнонь уяад, нэгэ бага шаагаа, тэ саашань абаашажа, һөөргөө ерэхэгүйень занна.

Зоной бүхэли зунаа ажаллаһан дачада орожо, хүнгэн мүры гэдэнэ садхааха гү, али баяжаха һанаатайшуулые хайшан боллоулха гээшэб? Зэмынь элирүүлхэ арга олдохо гээшэ гү. Е. РАДНАЕВ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Table with 4 columns: Редактор А. Л. АНГАРХАЕВ., Редакцияно коллегия, Манай адрес, Газетэ хэблэлэй 2 хуудалан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэлэг 4317. Хэблэлдэ тушаалдан саг 17.00. "Республиканска типографи" АО-до газетэ хэблэгдэ. Директорийн телефон: 2-40-43. Б-0079-дэхи номертойгоор бүрихэлдэ абталхай. Заказ № 7841.

Редакциянын телефоннууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшын - 2-68-08, харюусалгата секретариин - 2-50-52, секретариатай - 2-62-62, таһагууд: политическэ - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическэ - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон һуруулинуудай - 2-60-21, (даагшань), 2-57-42, олонингын хүдэлмэринин ба мэдээлэлэй - 2-54-93, (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын - 2-67-81; корректорнүүдэй - 2-33-61, компьютерна түбэй - 2-66-76. Манай корреспондентнүүд: Агинскэ - 42-19; Закаменскда - 30-61. "Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтери - 2-23-67, вахта - 2-35-95.